

Sygn. akt I C 356/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2011 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział I Cywilny,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Bożena Chłopecka

Protokolant: stażysta Agnieszka Makowiecka

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2011 roku w Warszawie

na posiedzeniu jawnym

sprawy z powództwa J. J.

przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Sprawiedliwości oraz Z. N.

o zapłatę

I. powództwo oddała,

II. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania na rzecz pozwanych.

Sygn. akt I C 356/09

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 kwietnia 2009 roku powód J. J. domagał się zasądzenia od pozwanych „Skarbu Państwa – Ministerstwa Sprawiedliwości” oraz Z. N. kwoty po 110 000 zł tytułem odszkodowania, a także zasądzenia kosztów procesu.

Podstawą faktyczną powództwa powód uczynił nienależyte wykonanie zobowiązania przez pozwanego Z. N. wynikającego z umowy świadczenia pomocy prawnej, której obowiązek dla pozwanego płynął z ustanowienia go pełnomocnikiem z urzędu przez Sąd w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym G. pod sygn. akt XI K 150/08. Nienależyte wykonanie zobowiązania przez pozwanego polegało na zaniechaniu przez pozwanego kontaktu z powodem celem omówienia sprawy, niezłożeniu zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania. W ocenie powoda zachowanie pozwanego naraziło powoda na szkodę. Powód pozwanemu Skarbowi Państwa zarzucił niezgodne działania z przepisami prawa m.in. nie ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, nie doprowadzenie na rozprawy, opieszałość w rozpoznawaniu pism procesowych, takie zachowanie spowodowało w ocenie powoda pogorszenie jego stanu zdrowia, doznał on cierpień fizycznych i psychicznych (k. 4).

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 grudnia 2009 roku pozwane Ministerstwo Sprawiedliwości podniosło brak legitymacji biernej po stronie pozwanego i wniosło o wezwanie do udziału w niniejszym postępowaniu w charakterze pozwanego w miejsce Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości, Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego G., Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego G., Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego wG., Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w G., Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego dla W., jako że źródłem roszczeń są czynności podejmowane przez funkcjonariuszy tychże Sądów. Ponadto pozwany z ostrożności procesowej wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Zajmując takie stanowisko

pozwany wskazał, iż powód nie wykazał szkody, jej rozmiaru, istnienia związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem wywołującym rzekomą szkodę a samą szkodą (k.36 - 38).

W dniu 14 stycznia 2010 roku pozwany Z. N. złożył odpowiedź na pozew, w której wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany oświadczył, że był wyznaczonym pełnomocnikiem powoda w sprawie o sygn. akt XI K 150/08 Sądu Rejonowego G. oraz że podejmował czynności procesowe w interesie powoda (k. 45 – 46).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód J. J. odbywa karę pozbawienia wolności. Z udziałem powoda J. J. toczą się postępowania przed sądami zarówno w sprawach cywilnych jak i karnych. W zainicjowanym prywatnym akcie oskarżenia przez powoda postępowaniu o sygn. akt XI K 150/08, toczącym się przed Sądem Rejonowym G. został ustanowiony pełnomocnik z urzędu w osobie pozwanego adwokata Z. N. (okoliczność bezsporna). Postępowanie zostało dwukrotnie umorzone ze względu na przedawnienie karalności. Powód został przez Sąd poinformowany o adresie pełnomocnika. Pozwany Z. N. nie kontaktował się osobiście z powodem, nie złożył dwóch zażaleń na postanowienie o umorzeniu postępowania. Powód również nie kontaktował się z pozwanym. Powód sam składał zażalenia na umorzenie postępowania. Pozwany Z. N. dwukrotnie występował w postępowaniu przed sądem odwoławczym (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny nie był w istocie sporny pomiędzy stronami. Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów z akt spraw wskazanych w pozwie oraz opinii biegłych lekarzy specjalistów, z uwagi na to iż powód zobowiązany do sprecyzowania tezy dowodowej nie uczynił tego. Podstawą ustaleń faktycznych nie był także dowód z przesłuchania powoda, który oświadczył, że nie jest w stanie wskazać jakie jego dobra osobiste zostały naruszone i zażądał zapoznania się z aktami sprawy. Po zapoznaniu się z aktami powód po raz kolejny zeznając przed Sądem nie wskazał jakie jego dobra osobiste zostały naruszone działaniem pozwanych. Powód ograniczył się jedynie do stwierdzenia, iż jego stan emocjonalny nie pozwala na składanie zeznań, ponieważ dowiedział się dzień wcześniej o śmierci brata. Powyższe uprawnienia do stwierdzenia, iż zeznania powoda nie mogły stanowić w żadnej mierze postawy ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustanowienie dla strony przez sąd w postępowaniu pełnomocnika z urzędu powoduje nawiązanie pomiędzy tym pełnomocnikiem a stroną stosunku prawnego, do którego na podstawie odesłania zawartego w art. 750 k.c. - stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu, w zakresie nieuregulowanym normami dotyczącymi funkcjonowania adwokatów.

Zgodnie z treścią art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Do cech istotnych tego stosunku prawnego nie należy osiągnięcie określonego rezultatu, który ma wynikać z podjęcia danej czynności. Nie sam wynik, lecz starania w celu jego osiągnięcia są więc elementem wyróżniającym (essentialia negotii) umowy zlecenia. Podstawowym obowiązkiem przyjmującego zlecenie jest wykonanie usługi, a sposób jej wykonania pozostawiony jest w zasadzie uznaniu zleceniobiorcy. Obowiązkiem adwokata, wynikającym z wiążącego go z klientem stosunku prawnego zastępstwa procesowego, jest wykonywanie z profesjonalną starannością wszystkich czynności procesowych łączących się ze sprawą. Miarą owej profesjonalnej staranności jest dbałość o prowadzenie procesu z wykorzystaniem wszelkich dopuszczonych prawem możliwości zapewnienia zleceniodawcy uzyskania przez niego korzystnego rozstrzygnięcia.

Niedochowanie tej staranności może skutkować odpowiedzialnością cywilną, której przesłanki określone zostały w przepisie art. 471 k.c., w myśl którego dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Przesłankami odpowiedzialności uregulowanej w tym przepisie jest zatem niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez dłużnika, powstanie szkody po stronie wierzyciela oraz istnienie normalnego związku przyczynowego między naruszeniem przez dłużnika więzi zobowiązaniowej a szkodą wierzyciela.

W szczególności nie można w ocenie Sądu upatrywać – jak czyni to powód – naruszenia należytej staranności w wykonaniu obowiązków przez pozwanego, w fakcie braku osobistego kontaktu z powodem przed sporządzeniem zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania zainicjowanego prywatnym aktem oskarżenia.

W przekonaniu Sądu nawet gdyby uznać – ku czemu, jak wskazano brak jest podstaw – że brak osobistego kontaktu z powodem, świadczy o niedochowaniu należytej staranności w wykonaniu zobowiązania przez pozwanego, to i w tej sytuacji brak byłoby przesłanek do uznania, że powód poniósł szkodę pozostającą w adekwatnym związku przyczynowym ze wskazanym zaniechaniem.

Z tych wszystkich względów uznać należy, że roszczenie powoda zgłoszone w niniejszej sprawie nie może zostać uwzględnione z uwagi na niewykazanie przez niego nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwanego, a także szkody i związku przyczynowo – skutkowego.

Zauważyć należy, że powód J. J. nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanego Z. N.. Wzywany do sprecyzowania dóbr osobistych, jakie zostały naruszone nie uczynił tego. Powód także zaniechał sprecyzowania tezy dowodowej, co uniemożliwiło prawidłowe przeprowadzenie powetowania dowodowego. W ocenie Sądu, powód swoje żądanie oparł na nieudowodnionych przez niego twierdzeniach.

Nie ma też żadnych podstaw do zasądzenia od pozwanych na rzecz powoda kwot po 110 0000 z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Powód nie wykazał, aby doszło do nienależytego wykonania umowy przez pozwanego, a po drugie nie wykazał, aby na skutek nienależytego wykonania przez pozwanego umowy o świadczenie usług prawnych zostały naruszone jego dobre osobiste, co mogłoby skutkować przyznaniem mu zadośćuczynienia. Zważyć należy, że przepis art. 24 § 1 k.c., jakkolwiek wprowadza pewną modyfikację w zakresie ogólnej zasady związanej z rozłożeniem ciężaru dowodu wyrażonej w art. 6 k.c., to jednak nie wprowadza domniemania naruszenia dobra osobistego. To powód jest zatem zobowiązany wykazać, że pozwany naruszył jego dobra osobiste i dopiero wówczas może zadziałać domniemanie bezprawności tego naruszenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2005 r., sygn. akt V CK 259/05, LEX nr 407059). Tymczasem powód nie sprecyzował nawet, które z jego dóbr osobistych zostały naruszone. Wskazywane przez niego działania pozwanego (instrumentalne potraktowanie, wykorzystanie sytuacji osobistej czy zlekceważenie) mogą prowadzić do naruszenia dóbr osobistych (np. godności), jednak same w sobie nie mają takiego charakteru. Niezależnie już od powyższego, brak jest w ocenie Sądu przesłanek, aby formułować wniosek o negatywnym nastawieniu pozwanego do powoda w oparciu o fakt zaniechania osobistego z nim kontaktu w trakcie świadczenia usług prawnych, które to zachowanie motywowane było racjonalnymi przesłankami wskazanymi powyżej, niezwiązanymi w żaden sposób z osobą powoda.

Odnosząc się do powództwa w zakresie żądania zasądzenia od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Sprawiedliwości stwierdzić należy, że jest ono niezasadne

Podstawę prawną roszczenia kierowanego do Skarbu Państwa może stanowić przepis art. 415 k.c. art. 417 k.c.

Stosownie zatem do wskazanych przepisów, należało dokonać oceny w zakresie występowania przesłanek, jakie muszą być spełnione, aby można było w ogóle przyjąć istnienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości w niniejszej sprawie.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, że powód upatruje wyrządzenia mu szkody przez pozwanego w tym, iż naruszył jego prawa jako jednej ze stron postępowania toczącego się przed sądami powszechnymi.

Dokonując zatem subsumcji stanu faktycznego występującego na gruncie rozpoznawanej sprawy z zakresem zastosowania normy wyrażonej w przywołanych przepisach prawnych, Sąd doszedł do przekonania, że w sprawie

niniejszej nie zostały spełnione przesłanki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. W ocenie Sądu, Skarb Państwa nie może ponosić odpowiedzialności za nieprzychylnie powodowi, w jego mniemaniu, rozstrzygnięcia sądów. Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd miał także na względzie przepisy art. 6 k.c., art. 3 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przepisem art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Z przepisem tym odpowiednio skorelowane są przepisy art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c., zgodnie z którymi to na stronach spoczywa obowiązek przedstawiania dowodów, co do okoliczności sprawy oraz to, że to strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W konsekwencji stwierdzić należy, iż to na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia przesłanek składających się na odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa. Wskazać należy, że żądanie musi być wykazane uzasadniającymi je faktami, a niespełnienie tego obowiązku naraża stronę na oczywiste konsekwencje w postaci nie wykazania zasadności dochodzonego roszczenia. Zdaniem Sądu powód nie udowodnił wymaganych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, nie wykazał istnienia szkody, jej rozmiaru, ani związku przyczynowego pomiędzy działaniem, czy zaniechaniem ze strony podmiotu wyrządzającego szkodę a szkodą. Twierdzenia powoda zostały uznane za gołosłowne, bowiem nie zostały poparte żadnymi dowodami i budzą one wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem faktycznym.

Powód nie wykazał w żaden sposób bezprawności działania pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Sprawiedliwości, dlatego jego żądanie podlegało oddaleniu i to niezależnie od przyjętej podstawy prawnej.

Mając na uwadze sytuację majątkową powoda na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążenia go kosztami sądowymi (pkt II wyroku).